МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Формування лексичної компетентності старших дошкільників засобами мультимедійних презентацій

Кваліфікаційна робота (проєкт)

на здобуття ступеня вищої освіти “магістр”

Виконала: студентка 2 курсу 212М групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта
Садова Анастасія Олександрівна

Керівник к. пед. н., доцентка Чабан О.В.
Рецензент вихователь вищої категорії
Державної установи «Дошкільний
навчальний заклад (ясла-садок)
(м. Херсон) Національної
поліції України Вовкогон Л.А.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП……..3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

1.1.Проблема формування мовленнєвої компетентності у старших дошкільників в психолого-педагогічній літературі……..……..7

1.2.Особливості формування лексичної компетентності у старших дошкільників……15

1.3.Мультимедійна презентація мовного матеріалу як методичний прийом навчання……19

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОГО ДОСВІДУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

2.1. Умови та хід проведення дослідно-експериментальної роботи……26

2.2. Використання мультимедійної презентації для формування і активізації лексичних навичок…….……..31

ВИСНОВКИ…….…..37

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….39

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Додаток В

Додаток Г

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Людина, будучи соціальною істотою, з перших місяців життя відчуває потребу в спілкуванні з іншими людьми. Спілкування – одна з найважливіших людських потреб, основний спосіб життя людини і умов її розвитку. Тільки в спілкуванні і у відносинах з іншими людьми людина може відчути і зрозуміти саму себе, знайти своє місце в світі, соціалізуватися, стати соціально цінної особистістю. Комунікативна компетенція по праву вважається стрижневою, вона служить базою для становлення інших соціально значущих компетенцій і розглядається як базова характеристика особистості дошкільника. Саме тому робота по формуванню комунікативної компетенції є одним із пріоритетних завдань будь-якого дошкільного навчального закладу.

Дошкільне навчання і виховання як перший рівень системи безперервної освіти створює умови для формування та розвитку особистості дитини, здатної успішно адаптуватися в сучасному мінливому світі. У програмі виховання і навчання дітей старшого дошкільного віку (від 5 до 6 років), розробленої на основі нових вимог, розкривається зміст освітньої галузі «Комунікація», яка включає завдання і зміст роботи з розвитку зв'язного мовлення, індивідуальних здібностей старших дошкільнят до мовної діяльності, вміння будувати змістовний монолог, демонструвати мовну творчість з метою підготовки до грамоти та письма, стимулювання комунікативної, пізнавальної діяльності, формування потреб для отримання знань. Як показує практика, розвиток мови є одним з найважливіших надбань дитини в дошкільному віці і розглядається в сучасному дошкільному вихованні як загальна проблема виховання.

Ставлячи розвиток мови об'єктом дослідження, вчені розуміють, що

в умовах сьогодення він набуває іншу якість, в сучасному суспільстві швидко розвиваються нові інформаційні технології, що створюють нове комунікативне середовище, зростає чимала роль діалогу в суспільстві при вирішенні завдань внутрішньополітичного характеру, інтенсивно розвиваються міжнаціональні контакти. Тому спілкування і його значення для розвитку особистості – важлива проблема для наукових досліджень.

Сучасна дошкільна педагогіка спирається на ряд психолого-педагогічних досліджень, які теоретично показують сутність, особливості та значення формування мовленнєвих умінь у розвитку дитини в дошкільному віці. В основі багатьох досліджень лежить діяльність таких вчених, як: А. Леонтьєв, В. Давидов, Д. Ельконін, А. Запорожець та ін. Спираючись на їх діяльність М. Лісіна, Т. Рєпіна говорили про спілкування як про комунікативну діяльність. У дослідженнях таких учених, як: А.Запорожець, М. Лісіна, відзначається, що комунікативні вміння сприяють психічному розвитку дошкільника, впливають на рівень його діяльності. Так само вивченням розвитку спілкування у дітей дошкільного віку займалися вчені: О. Смирнова, Е. Коротаєва, Н. Клюєва, Ю. Касаткіна, М. Чистякова та ін. Дані вчені виділяють спеціальні умови для більш ефективного розвитку комунікативних умінь у дітей: організація і проведення занять спрямованих на розвиток мови дітей, розігрування комунікативних ситуацій, застосування на занятті дидактичних ігор, індивідуальна робота з кожною дитиною, різноманітні ігри-вправи, бесіди, сюжетно-рольові ігри, спільна робота вихователя з дітьми та батьками. Дослідження вчених показали що комунікативні вміння розвиваються ефективніше за умови включення дитини в процес спілкування саме в ході спільної діяльності. Головною діяльністю дошкільника з розвитку мовленнєвої компетентності є гра.

Характеризуючи на сьогоднішній день стан сформованості у дошкільників комунікативної компетентності можна прийти до висновку що в психолого-педагогічній літературі багато аспектів комунікативних умінь залишаються мало розробленими. Недостатньо розкриті зміст комунікативних умінь, не визначена послідовність включення дошкільника в процесі їх формування. З урахуванням теоретичної і практичної значущості даної проблеми була визначена **тема** дослідження: «Формування лексичної компетентності старших дошкільників засобами мультимедійних презентацій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Випускна роботу виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти» (державний реєстраційний номер 0117U003762).

Мета дослідження полягає в теоретичному аналізі формування лексичної компетентності старших дошкільників засобами мультимедійних презентацій та їх практичній реалізації.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі **завдання:**

1. Проаналізувати особливості формування лексичної компетенції у старших дошкільників в психолого-педагогічній літературі.

2. Розглянути мультимедійну презентація мовного матеріалу як методичний прийом навчання.

3. Розробити методику формування лексичної компетентності старших дошкільників засобами мультимедійних презентацій та експериментально перевірити її ефективність.

Об'єктом дослідження є процес формування лексичної компетентності у старших дошкільників.

Предмет дослідження: особливості формування лексичної

компетенції у дітей старшого дошкільного віку засобами мультимедійних презентацій.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної літератури, спостереження за поведінкою і діяльністю дітей, вивчення і аналіз педагогічної документації, педагогічний експеримент, бесіда.

Наукова новизна здобутих результатів полягає аналізі формування лексичної компетентності старших дошкільників засобами мультимедійних презентацій та їх практичній реалізації в умовах спеціально створеного освітнього середовища ЗДО; розроблено, апробовано та втілено в освітній процес методику роботи з старшими дошкільниками з використанням потенціальних можливостей мультимедійних презентацій.

Практична значущість дослідження полягає в розробці поетапності формування мовленнєвих умінь у старших дошкільників, рекомендацій для педагогів, які можуть бути використані для формування комунікативної компетенції у дошкільнят, для вдосконалення підготовки фахівців дошкільного профілю в педагогічних закладах.

Апробація дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи було висвітлено у публікації до III Міжнародної науково-міжнародної конференції «SCIENCE, INNOVATIONS AND EDUCATION: PROBLEMS AND PROSPECTS» (13-15 жовтня 2021 року Токіо, Японія) («Застосування мультимедійної презентації мовного матеріалу як методичного прийому в дошкільній освіті» [30]). Кваліфікаційну роботу було обговорено на засіданні кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти під час попереднього захисту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

1.1. Проблема формування мовленнєвої компетентності у старших дошкільників в психолого-педагогічній літературі

Дошкільний вік – період інтенсивного розвитку особистості, який характеризується становленням цілісності свідомості як єдності емоційної та інтелектуальної сфер, так і формуванням основ самостійності і творчої індивідуальності дитини в різних видах діяльності.

У роботах Л. Виготського, М.Алексєєвої, С. Рубінштейна, і ін. вказується, що загальний розвиток особистості дошкільника багато в чому обумовлено рівнем розвитку його мови. Оволодіння рідною мовою – одне з найважливіших надбань дитини в дошкільному дитинстві. Саме дошкільне дитинство є особливо сенситивним в аспекті оволодіння мовленнєвими навичками. Тому мовленнєвий розвиток розглядається в сучасній дошкільній освіті як першооснова виховання і навчання дітей.

За твердженням Л. Виготського, для успішного освоєння програми навчання в школі у випускника дитячого садка повинні бути сформовані мовні навички – мовні операції, які здійснюються несвідомо, з повним автоматизмом при відповідно нормі мови і служать для самостійного вираження думок, намірів, переживань. Сформувати навички – це означає забезпечити правильну побудову і реалізацію висловлювання [7].

Останнім часом все більш популярним стає компетентнісний підхід в навчанні. Проблемі становлення ключових компетенцій в дошкільному

віці присвятили свої роботи (Н. Авдєєва, Парамонова, Джон Равен, Є.Г. Юдіна та ін.).

В умовах сучасної мовної освіти, коли створені передумови для розвитку творчої ініціативи, відкритий широкий простір для вираження різних думок, переконань, оцінок, формування умінь і навичок продуктивного спілкування слід починати з самого раннього віку і продовжувати все життя, так як серйозне ставлення до вміння володіти рідною мовою є запорукою життєвого успіху.

М.Ф. Квінтіліан, античний ритор і автор фундаментальної праці в допомогу вчителям риторики і майбутнім ораторам, наполягав на навчанні дітей риториці з семирічного віку, «бо все, чого в ніжному і недосвідченому віці навчаєшся, глибше в умах вкорінюється» [2, с.70].

Зрозуміло, сучасні діти і ті, що жили два тисячоліття тому, відрізняються один від одного, але незмінним залишається той факт, про який писав великий ритор – в цьому віці «діти прикидатися ще не вміють, а більш слухаються повчань» [2, с.72].

Лексична компетентність дошкільника, на наш погляд, є наскрізною компетенцією, так як знайшла своє відображення майже у всіх сферах життєдіяльності дитини.

А. Богуш, аналізуючи змістовний аспект культури мови і мовного спілкування, як провідних складових риторики останніх десятиліть, в програмах дошкільних установ, підкреслює: «... формування культури мовленнєвого спілкування в програмах «Малятко», «Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку», «Базовому компоненті дошкільної освіти» є базовою характеристикою випускника дошкільного закладу, обов’язково для всіх дітей 6-7 років» [2, с.14].

Експериментальні ж дослідження провідних вітчизняних і зарубіжних вчених – М. Алексєєвої, Є. Аматьєвої, Л. Антонової, А. Богуш, Е. Крутій, З. Курцева, Т. Ладиженської, М. Лісіна, А. Максакова,

Г. Сагач, А. Чулкової і ін. – щодо розвитку мовних і комунікативних умінь і навичок говорять про низький рівень розвитку позначених умінь і навичок.

Наведемо як приклад результати деяких експериментальних досліджень. Так, експериментальні дані обстеження рівня розвитку мовленнєвої компетентності, отримані А. Богуш свідчать «... про досить низькому рівні розвитку цього феномена (до 8, 6%) у дітей дошкільного віку», «до достатнього рівня розвитку всіх структурних компонентів культури мовленнєвого спілкування можна віднести не більше 15% дітей старшого дошкільного віку» [2, с.15].

У старшому дошкільному віці стрімко наростає запас слів, відбувається швидкий розвиток лексичної сторони мовлення дітей. Звичайно, лексикон, який розуміється як запас слів рідної мови, широко варіює навіть у дітей одного віку. В середньому загальний обсяг словникового запасу, що включає активний словник (сукупність слів, якими користується дитина при побудові висловлювань) і пасивний словник (слова, які людина розуміє, але не використовує в своїй промові), досягає, за оцінками різних фахівців, 3,5- 5 тис. слів. Це дуже вагома цифра, досить сказати, що більшість з нас, дорослих, в своєму повсякденному житті вживають близько 4 тис. слів [4, с.52].

І.Кривобокова у статті «Особливості комунікативно-розвиваючої технології навчання мови, розвитку мови і мовного спілкування дітей дошкільного віку», аналізуючи причини труднощів формування мовленнєвої компетентності дошкільнят, підкреслює відсутність орієнтації вихователів на реалізацію розвиваючих завдань навчання. Так, тільки 9% опитаних вихователів називають метою дошкільної освіти мовленнєвий розвиток дитини, 4% - вдосконалення його «почуття мови». Автор вказує на недостатню орієнтацію педагогів в поняттях «мовна компетентність», «мовний розвиток», «мовна здатність»,

«почуття мови», в кращому випадку вони розуміють їх однобічно, вузько, неправильно визначаючи сутність взаємини навчання рідної мови і мовного розвитку дитини. Наслідком того є відсутність уміння усвідомлено вести роботу по стимулюванню мовного розвитку дошкільнят [14, с.54].

У дітей старшого дошкільного віку зв'язне мовлення сягає досить високого рівня. У цей час дитина проявляє великий інтерес до мовної дійсності, «експериментує» зі словом. Створює нові слова, орієнтуючись як на смислову, так і на граматичну сторону мови. Разом з тим, стихійно формується і елементарне усвідомлення мови. Воно стосується і функцій мови, і її будови. Дошкільники можуть виділити слово з пропозиції, в певний період у них з'являється здатність почути особливості і неправильність слів не тільки в чужій, а й у власній мові. Вони в змозі виділити звуки з слова. Це необхідна умова лінгвістичного розвитку, в основі якого лежить процес первинного усвідомлення системи мови, усвідомлене оволодіння низкою мовленнєвих умінь, забезпечення комплексного розвитку усіх компонентів усного мовлення та підготовка до засвоєння письмових форм мови, наявністю мотивації на оволодіння культурою мови.

Старші дошкільники здійснюють найпростіші спостереження над мовними явищами, у них розвивається мовна інтуїція, виховується інтерес до мови і мови, формуються зачатки мовної особистості на «когнітивному рівні» [17, с.8].

Такий розвиток веде до справжнього оволодіння всіма багатствами рідної мови. При стихійному мовленнєвому розвитку діти отримують достатньо невисокі мовні навички, тому необхідно спеціальне навчання.

Сучасна методика процес мовного розвитку дітей старшого дошкільного віку пов'язує саме з навчанням мови, вважаючи, що оволодіння мовою є передача соціального досвіду. При навчанні рідної

мови на спеціальних мовних заняттях відбувається формування мовних узагальнень і усвідомлення явищ мовлення і мови. Традиційне поняття «розвиток мовлення», зокрема розвиток зв'язного мовлення, завжди передбачало переважно навчання створенню висловлювань, але мовна діяльність – це двосторонній процес. Отже, потрібно також цілеспрямовано вчити дітей і сприймати висловлювання, тобто виступати в ролі не тільки відправника повідомлення, а й адресата, вчити мінятися ролями. цей напрямок реалізується наступними завданнями (на прикладі старшого дошкільного віку):

- розвиток вміння підтримувати бесіду;
- вдосконалення діалогічної форми мови.

Заохочення спроб дітей висловлювати свою точку зору, згоду або незгоду з відповіддю товариша. Особливе місце в розвитку і вдосконаленні мовної діяльності займає робота над одиницями мови. Впорядкувати уявлення дітей про мовні засоби, знаходяться в їх розпорядженні, розширити арсенал цих засобів, допомогти опанувати правилами їх конструювання. Оволодіння лексикою відбувається на основі тематичних зв’язків слів і власне мовних (синонімічних, антонімічних, асоціативних). У розвитку розуміння значення слів, у формуванні точності слововживання відіграє роль семантична сторона засвоєння лексики.

Розвиток вміння орієнтуватися в звуковій дійсності мови у дошкільників створює основу для розвитку культури усного мовлення в її вимовному аспекті (А. Максаков, Г. Тумакова). У зв'язку з цим велике значення має розвиток фонематичного слуху. Формування вміння визначати місце звуку в слові. відпрацювання інтонаційної виразності мовлення.

Формування мовних узагальнень в період дошкільного віку є основою вдосконалення граматичної будови мови. Навчання будується

на самостійному утворенні нових слів, розкривається зміст формально-семантичних відносин (значення слова залежить від його структурних особливостей), простежується технологічний ланцюжок в способах словотворення: спочатку вільна словотворчість, створення «власних» слів, потім дошкільнята опановують узагальненими способами словотвору, при цілеспрямованому навчанні видозмінюють слова відповідно до мовних норм. Цей зміст реалізується через вдосконалення вміння узгоджувати слова в реченнях: іменники з числівниками, прикметники з іменниками.

У старшому дошкільному віці звертається увага на семантичну сторону слова, діти можуть розмежовувати значення слова і сам предмет.

За рахунок накопичення і усвідомлення мовних засобів при слуханні і розумінні мови дорослих дошкільнята використовують в своїх висловлюваннях складні синтаксичні конструкції:

Слова, що знаходяться в мовній компетенції старших дошкільників, як правило, відносяться до основного словникового фонду мови (часто зустрічаються, найбільш вживані і позначають всі існуючі частини мови, застосовуються в самих різних граматичних формах і поєднаннях.

Крім лексичної, діти старшого дошкільного віку успішно освоюють і морфологічну структуру рідної мови, їм знайомі основні типи відмін і дієвідмін, з'єднувальні сполучники, більшість поширених суфіксів.

Зростає здатність дітей до послідовного, образного, точного, зв'язного викладу своїх думок. З цією метою діти часто вдаються до допомоги складних речень.

Так, за даними І.Кривобокової, 55% мовних висловлювань дітей 5-6-річного віку мають форму простих речень, але вже 45% (близько половини!) – складних (з них складносурядних з сполучниками «а», «і», «але» – 21%; складнопідрядних з підрядними сполучниками «що»,

«коли», «тому що», «щоб», «де» – 19%; безсполучникових – 5%) [15].

Дітям старшого дошкільного віку властивий підвищений інтерес до слова, вони охоче йдуть на «експериментування» зі словами, із задоволенням займаються словозмінами, словотвором, словотворчістю, створюють безліч неологізмів. Діти 5-6-річного віку прагнуть зрозуміти і розуміють значення великої кількості абстрактних слів, переносне значення образних слів, їх словник насичений узагальнюючими словами, що позначають різні зв'язки об'єктивного світу, властивості предметів і явищ.

Про високий рівень мовленнєвої компетентності говорить і та обставина, що діти все краще розуміють прочитане або почуте, відповідають на все більш складні питання за змістом казок і віршів, вміють їх переказувати, викладати зміст літературних творів, мови дорослих або однолітків своїми словами, застосовуючи як пряму, так і непряму мову. Одним з улюблених видів мовної діяльності дошкільнят, на думку А.Запорожця і А.Хрипкової, є розповідь. Вже 5-річній дитині цілком доступно складання не тільки розповідей-описів конкретного предмета або ситуації, а й творення самостійних, творчих розповідей, а також оригінальних історій і казок із завершеним сюжетом. Збільшується обсяг дитячих творів, нерідко вони складаються з 15-20 пропозицій. Цікаво, що дитяча творчість не обмежується прозою [12].

Нерідко старші дошкільнята демонструють зразки емоційної, образної, виразної мови. В їх мовному арсеналі широко представлені засоби інтонаційної виразності. Залежно від ситуації, діти говорять сумно, весело, урочисто; володіють оповідної, питальній, наказовій інтонаціями. Старші дошкільнята широко застосовують і засоби мовної виразності: гіперболи, епітети, порівняння, метафори, синонімічні вирази, антоніми, багатозначні слова. Якщо в більш ранньому віці дитина добре орієнтувалася лише в мові, що стосується актуальної,

конкретної ситуації, свідком або учасником якої їй довелося бути, то в старшому дошкільному віці ми вперше можемо говорити про міцне, стійке, а найголовніше, у розумінні дитиною мови партнера по спілкуванню. Вже з 5 років більше привабливим партнером по спілкуванню для дитини стає дорослий. По відношенню до однолітків дитина «застосовує найрізноманітніші комунікативні дії: критикує, сперечається, нав'язує свою волю, вимагає, наказує, обманює, заспокоює, шкодує» [10, с.11].

Старші дошкільнята вміло користуються промовою як засобом об'єктивації, вираження своїх думок, здатні «переводити свої образи і уявлення в точну форму, піддаються мовному кодуванню», і «передавати їх партнерам по спілкуванню в вигляді« словесних картинок» [7, с.32].

І, нарешті, старший дошкільний вік – період початкового освоєння дитиною діалогічного мовлення, формування навичок справді діалогічної взаємодії. Відзначимо, що діалогічна мова – абсолютно особливий і дуже складний вид мовлення. Специфіка діалогічного мовлення полягає у відсутності заздалегідь продуманого плану, а також в необхідності «вміти слухати і чути іншого», спільно з партнером, в режимі обміну висловлюваннями, ставити перед собою загальну комунікативну мету і разом досягати її, сполучати свої зусилля для розкриття обговорюваної теми, шукати засоби досягнення взаєморозуміння, адекватної передачі власних думок. Хоча в старшому дошкільному віці ініціативні комунікативні дії дитини переважають над відповідними, і, звичайно ж, в очах дитини найбільшу вагу мають її власні репліки і висловлювання, але в цілому спілкування дітей не розпадається на ланцюг погано узгоджених монологів, будується як діалог в повному розумінні цього слова.

Вищевикладені спостереження підтверджують значимість педагога

в формуванні лексичної та комунікативної компетентності дітей дошкільного віку. Саме дорослі сприяють розвитку у дітей почуття відповідальності за дане слово, допомагають розпізнавати емоційні переживання, освоювати різні способи вирішення конфліктних ситуацій, домовлятися, встановлювати нові контакти, продуктивно спілкуватися.

1.2. Особливості формування лексичної компетентності у старших дошкільників

Ми часто чуємо аргумент, що компетенції – ті ж знання, вміння, навички. Насправді, це припущення далеко від істини. Звернемося до витоків. Річард Бояціс, один із засновників концепції компетенцій, писав що, компетенція – «основна характеристика особистості, яка лежить в основі ефективного або чудового виконання роботи» [3, с.214].

Це може бути мотив, риса, навичка, аспект уявлення людини про саму себе або свою соціальну роль, а також знання, якими вона користується. Далі, відносячи всі ці поняття до області компетенцій, Бояціс стверджує, що вони утворюють свого роду ієрархію в структурі особистості, і кожна компетенція може існувати на різних рівнях: мотиви і риси – на несвідомому, образ «Я» і соціальна роль – на свідомому, а навички – на поведінковому рівні [3, с.215].

За словами Н.Жинкіна, поняття компетенції включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), певні по відношенню до певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них [7].

Для більш чіткого поділу цих понять доцільно звернутися до педагогіки. Примітно, що в даний час у вітчизняній педагогіці формується нова концепція освіти – kompetanse-basert utdanning. Її мета

полягає в подоланні розриву між результатами навчання та вимогами сучасної практики. У педагогіці під «компетенцією» розуміються загальна здатність і готовність особистості до діяльності, засновані на знаннях і досвіді, придбані завдяки навчанню, орієнтовані на самостійну участь особистості в освітньому процесі, а також спрямованої на її успішне включення в трудову діяльність [20]. За кордоном такий підхід до освітнього процесу вже давно став нормою. Таким чином, компетенції мають відношення до здатності людини ефективно реалізувати на практиці засвоєні в період терміну навчання і професійного розвитку знань, навичок і т. д.

Як видно з визначень різних видів компетенцій, в кожній з них виділяються наступні структури:

- знання (наявність деякого обсягу інформації),

- відношення знання (прийняття, відторгнення, ігнорування, трансформація та ін.),

- виконання (реалізація знань на практиці).

Поняття мовної компетенції в лінгвістиці було введено в 60-х роках XX століття американським лінгвістом і громадським діячем Н. Хомським. В українській лінгвістиці детально вивчав проблеми мовної компетенції В.Різун, який підкреслив поняття "володіння мовою" і складові цього поняття:

- вміння висловлювати заданий сенс різними способами (перефразування);

- щоб витягти сенс з того, що було сказано, розрізняти омонімію, володіти синонімією;

- відрізняти правильні в мовному плані, висловлювання від неправильних;

- вибрати з декількох потенційних засобів вираження думки ті, що в більшій мірі відповідає ситуації спілкування і характеристик окремих

динаміків [16].

І крім засвоєних в ході спеціального навчання відомостей про мову, накопичений в повсякденному використанні мови досвід і сформований на його основі почуття мови». Таке визначення складу мовної компетенції було запропоновано Л.Божовіч [4].

Сучасна лінгвістика і педагогіка оперують різними поняттями: «мовна компетенція», «комунікативна мовна компетенція», «мова», «мовні здібності»:

• вміння сприйняття: вміння слухати і чути (правильно інтерпретувати інформацію, в тому числі і невербальну - міміку, пози і жести і ін.). Вміння зрозуміти почуття і настрій іншої людини (здатність до емпатії, дотримання такту);

• вміння взаємодії в процесі спілкування: вміння проводити бесіду, обговорення, вміння ставити запитання, вміння сформулювати вимогу, вміння спілкуватися в конфліктних ситуаціях, вміння керувати своєю поведінкою в спілкуванні.

• поняття мовної компетенції не так давно стало відомо в науці, і існують відмінності в її визначенні, але фахівцям очевидно, що її основними компонентами є наступні:

• власне вміння: вміння ясно і чітко висловлювати думки; вміння переконувати; вміння аргументувати;

• вміння виносити судження; вміння проаналізувати висловлювання;

Під мовною компетенцією розуміється «прагнення дитини зробити свою промову зрозумілою для інших і готовність розуміти мову оточуючих» [17, с.108].

Мовна компетентність відноситься до групи корінних завдань, тобто мають особливу значимість в житті людини, тому її формуванню слід приділяти пильну увагу.

Як описує Е.Смирнова мовна компетентність – це «вміння дитини практично користуватися рідною мовою в конкретних ситуаціях спілкування, використовуючи мовні, немовні (міміка, жести, рух) і інтонаційні засоби виразності мовлення в їх сукупності» [17, с.111].

Мовна компетентність дитини передбачає: лексичну, діалогічну, граматичну, фонетичну, монологічну складові.

Лексична компетентність – мається на увазі певний словниковий запас в межах певного віку, можливість використовувати маркери, доцільно використовувати образні вислови, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти. Її змістовну лінію складають пасивний словник в межах віку (синоніми, омоніми, родинні та багатозначні слова, основне і переносне значення слів, однокореневі слова, образні вислови, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти). На особливості дитячого словника, що дозволяє їй легко спілкуватися з дорослими і однолітками, підтримувати розмову на будь-яку тему в межах свого розуміння [17, с.283].

Граматична компетентність – передбачає здобуття освіти і навичок, щоб правильно використовувати різні граматичні форми. Її лінія є значущою морфологічною структурою мови, в тому числі практично всіх граматичних форм, синтаксису і словотвору. При формуванні граматичної будови мови у дітей закладається уміння поводитися з синтаксичними одиницями, щоб зробити усвідомлений вибір мови в конкретних ситуаціях спілкування [17, с.284]

Фонетична складова компетентності передбачається розвиток мовленнєвого слуху, на основі якого відбувається сприйняття і розрізнення фонологічних засобів мови; виховання фонетичної правильності мовлення; оволодіння засобами звукової виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, наголос) [17, с.285].

Діалогічний компонент компетентності забезпечує формування діалогічних умінь, що забезпечують конструктивне спілкування з

оточуючими. Її змістовна сторона – діалог між двома дітьми. Розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на питання, підтримувати і починати розмову, діалог [17, с.286].

Монологічна компетентність передбачає формування вміння слухати і розуміти тести, переказувати, будувати самостійно зв'язні висловлювання різних типів. Можливість поговорити, розповісти про події з особистого досвіду, зміст сюжетних картин, за запропонованою темою та обраного самостійно (творче розповідання історій) [17, с.286].

Резюмуючи все вищесказане, ми можемо сказати, що мовна компетенція-це знання основних законів функціонування мови і мовлення та уміння користуватися ними. Розглянувши поняття мовної компетенції, можуть переходити до питання формування мовної компетентності у старших дошкільників в психолого-педагогічних дослідженнях.

1.3. Мультимедійна презентація мовного матеріалу як методичний прийом навчання

Питання про застосування інформаційних технологій у дошкільних закладах піднімається в останні роки все частіше. Це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Як вважає Л. Кудрявцева, формування і розвиток комунікативної культури дошкільнят, навчання практичному оволодінню лексикою є основною метою навчання. На її думку, завдання вчителя полягає у створенні умов практичного оволодіння мовою для кожної дитини, виборі таких методів навчання, які б дозволили кожній дитині проявити свою творчість, свою активність, виразити себе. Завдання вчителя полягає також в активізації пізнавальної діяльності дошкільника в процесі навчання. Також Л.Кудрявцева робить акцент на те, що сучасні педагогічні технології

такі, як навчання у співпраці, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, Інтернет ресурсів допомагають реалізувати особистісно - орієнтований підхід в навчанні. Вони забезпечують також індивідуалізацію та диференціацію навчання, з урахуванням здібностей дітей [16, с. 3].

Мультимедійні технології дають високий ефект навчання, якщо вони підкріплені передовими педагогічними прийомами.

Відповідно до твердження Н.Гальскова, комп'ютерна програма PowerPoint показала себе ефективним засобом показу презентацій не тільки у бізнесі, але і в освіті. Освітній потенціал даного технічного засобу навчання може ефективно використовуватися в здійсненні наочної підтримки навчання мови [4, с. 5].

Перевага презентації PowerPoint:

- в поєднанні різноманітної текстової аудіо - та відео наочності;

- можливості використання засобів презентації як певної, новітньої мультимедійної дошки, що дає змогу наочніше пояснити новий лексико-граматичний (іноді фонетичний) матеріал, а також створити фундамент у навчанні всіх видів мовної діяльності;

- можливості використання окремих слайдів в якості роздаткового матеріалу (опори, таблиці, діаграми, графіки, схеми, колажі);

- можливості управління увагою дошкільників за рахунок ефектів анімації і гіперпосилань;

- активізація уваги всієї групи;

- підтримання пізнавального інтересу дітей, посилення мотивації навчання, а також ефективності сприйняття і запам'ятовування нового навчального матеріалу;

- можливість у здійсненні контролю за засвоєнням нових знань і систематизації вивченого матеріалу;

- можливість формування комп'ютерної мультимедійної

компетентності [24].

Є.Пихова вважає, що безумовним плюсом презентації, створюваної в PowerPoint, є можливість варіювати обсяг матеріалу, методичні прийоми в залежності від цілей заняття, рівня підготовленості дітей, їх вікових особливостей. У разі необхідності викладач може замінити текст, малюнок, діаграму, або просто приховати зайві слайди. Ці можливості дозволяють максимально налаштовувати будь-яку раніше розроблену презентацію під конкретне заняття [22, с.12].

Згідно з визначенням Є. Пихової, мультимедійна презентація (ММП) - це спосіб пред'явлення творчо переробленої учителем, адаптованої для певного віку дітей мовної інформації у вигляді логічно завершеної добірки слайдів з певної лексико-граматичної теми. Мультимедійна презентація базується на використанні аудіовізуальних можливостей комп'ютерних технологій [22, с. 18].

У методичній літературі говориться про те, що мультимедійні програми при наявності відповідного обладнання володіють майже необмеженими графічними і колірними можливостями. Це дозволяє представити будь-який вид діяльності в формі картинок і анімації.

Це особливо важливо при ознайомленні з новою лексикою, так як зображення на моніторі дозволяють асоціювати фразу безпосередньо з предметом або дією.

Використання ММП в процесі навчання забезпечується певними умовами, що створюються на рівні дошкільного закладу. Комплексний підхід до застосування ММП передбачає їх підбір до певної теми, враховуючи: дидактичні можливості матеріалу на різних етапах навчання; рівень знань і розвитку дітей; підготовленість і досвід викладача у використанні ММП.

Ефективність використання ММП багато в чому залежить від ряду організаційно - технічних умов: а) правильного підбору і раціонального

розміщення в кабінеті обладнання для створення і демонстрації ММП; б) забезпечення постійної готовності апаратури до роботи; в) правильного розміщення і зберігання інформації [24].

Технологія безпосереднього використання в навчальному процесі ММП має кілька етапів: 1) підготовчий; 2) перед демонстраційний; 3) демонстраційний; 4) після демонстраційний; 5) рефлексивний.

Підготовчий етап включає в себе відбір необхідного матеріалу, аналіз і створення вихователем ММП. В ході апробації даної технології вироблений алгоритм створення ММП. Слідуючи йому, вихователь повинен:

- визначити педагогічні завдання; які вирішуються за допомогою створюваної ММП;

- продумати мету і завдання створення слайдів;

- поставити себе на місце дитини, враховуючи її вікові особливості, потенційні можливості;

- підібрати ілюстрації (малюнки, звуки), використовуючи мультимедійні можливості комп'ютера (обробка зібраної раніше інформації або пошук нової);

- продумати зміст текстів виходячи з основних вимог до ММП;

- скласти сценарій ММП;

- створити структуру ММП, використовуючи необхідні комп'ютерні програми;

- застосовувати анімаційні та звукові ефекти;

- проаналізувати і оцінити підготовлену презентацію відповідно до вимог до ММП;

- скорегувати можливі недоліки [24].

В перед демонстраційний етап входять зняття мовних труднощів, перевірка розуміння раніше вивчених лексичних одиниць, повторення необхідного граматичного матеріалу і формулювання цілей і завдань для

дітей.

На демонстраційному етапі відбувається презентація нового матеріалу з паралельним коментарем викладача, робота над змістом кожного слайда. Після демонстраційний етап охоплює питально-відповідні вправи, підведення учнями підсумків, самостійну формулювання ними правил, повторення лексичних одиниць.

Рефлексивний етап включає аналіз і висновки викладача про результативність підготовки та показу ММП, моніторинг. Як вважає Т.Пукіна, при введенні нових лексичних одиниць виділяють такі прийоми роботи:

1) семантизація іменників шляхом демонстрації зображення охоплюють предметів і відповідного багаторазового називання слова ізольовано, а також в ситуативно-пов'язаній пропозиції;

2) семантизація дієслова за допомогою мультимедійних засобів на основі ілюстративних рухів або дій анімованими і анімаційними картинками;

3) семантизація прикметників шляхом демонстрації зображень різних предметів, що мають яскраво виражену якість (колір, розмір, форму, малюнок, візерунок);

4) семантизація прислівників за допомогою різних мультимедійних покажчиків (годин - «рано» / «пізно»; географічної карти - «далеко» / «близько» і т.п.), картинок, відеофрагментів;

5) семантизація числівників з використанням мультимедійних картинок з різним числом предметів, а також годин, календаря, таблиці, розкладу і т.п .;

6) семантизація займенників за участю самих школярів (особисті та присвійні займенники), з використанням відповідних картинок;

7) введення вигуків за допомогою звукових файлів в різному форматі і мальованих ситуацій (коміксів);

8) введення прийменників з використанням співвіднесення предметів у віртуальному класі, спеціальних малюнків (статичних і анімованих), супроводжуваних спеціальними звуковими ефектами;

9) використання для семантизації перекладу у вигляді підказки (звук, напис) при знайомстві з абстрактними і узагальненими іменниками;

10) семантизація слів і словосполучень в контексті, якщо він підказує необхідне значення (при загальній мультимедійній підтримці);

11) семантизація синонімів і антонімів у системі з іншими, вже відомими словами і словосполученнями у відповідному мультимедійному супроводі;

12) семантизація лінгвістичних одиниць (реалій) за допомогою демонстрації відповідних автентичних зображень (фотографій, малюнків, карт і т.п.);

13) семантизація з використанням мовної здогадки (інтернаціональні слова, словотвірні елементи, звуконаслідування, контекст) при загальній мультимедійній підтримці;

14) семантизація нових слів на основі вже відомих (складні слова, додавання словотворчих елементів, співвіднесення однокореневих частин мови) за допомогою виконання необхідних мовних операцій, аналізу і пояснення при відповідній графічній і образотворчій підтримці [23, с.22-23].

Використання мультимедійних презентацій, дотримуючись думки Є.Пушкарьової, дозволяє реалізувати комунікативний підхід до оволодіння всіма аспектами: пізнавальним, навчальним, які розвивають і виховним, а всередині навчального аспекту – всіма видами мовленнєвої діяльності: читанням, говорінням, аудіюванням, листом. Створення і використання ММП допомагає реалізувати особистісно-орієнтований підхід в навчанні, забезпечує індивідуалізацію і диференціацію навчання

з урахуванням здібностей дітей. Застосування презентацій дозволяє реалізувати принципи наочності і доступності, створювати проблемні ситуації. Наскільки ефективним буде вплив навчального матеріалу на дітей, багато в чому залежить від того, наскільки яскраво він представлений. Комп'ютерні презентації дозволяють привернути увагу до важливої інформації за допомогою ілюстрацій, схем, діаграм, графічних композицій і т.п., а не тільки барвисто і яскраво уявити навчальний матеріал. Презентація також дозволяє впливати відразу на кілька видів пам'яті: зорову, слухову, емоційну і моторну. Використання ММП є найбільш ефективним при роботі з старшими дошкільнятами, так як присутні всі умови для узагальнення вивченої теми, інтегрування навчального матеріалу, який зустрічався на попередніх етапах навчання, і стимулювання пізнавальної та комунікативної активності дітей. До позитивних результатів використання презентацій можна віднести зацікавленість дітей і прояв їх креативності та, безсумнівно, більш швидкий темп заняття.

Таким чином, використання презентацій дозволяє зробити заняття більш видовищним, насиченим і ефективним, тому що можливості використання комп'ютерних технологій безмежні.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОГО ДОСВІДУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

2.1. Умови та хід проведення дослідно-експериментальної роботи

Перевірка лексичних навичок в методиці довгий час змішувалася з перевіркою мовленнєвих умінь. В основному, під виглядом контролю усного мовлення перевірялося усне відтворення матеріалу. А це зовсім не одне і те ж. Аж до другої половини 60-х рр. було спірним, що необхідно перевіряти: сформованість мовних навичок або ж засвоєння мовного матеріалу. Деякі методисти, які розглядали засвоєння мовного матеріалу в якості об'єкта контролю, пропонували контролювати знання окремих ізольованих слів і правил [3, с. 202]. Даний висновок, на думку О. Горчева, був зроблений на основі помилкового розуміння значення знання матеріалу, а саме слів і граматичних конструкцій [6, с.69]. Не можна не знати слів або граматичних форм і при цьому користуватися мовою. Але також саме по собі знання слів і граматично форм нічого не дає, якщо він не володіє умінням автоматизовано користуватися цим матеріалом в процесі навчання. Таке знання також далеке від оволодіння мовою, як і на початку вивчення.

Експеримент проводився в Херсонському ясла-садку №13 комбінованого типу Херсонської міської ради. В експерименті були задіяні дві групи.

Експеримент проводився в природних умовах в період з 15 квітня по 23 травня 2021 року. За цей період було проведено 20 занять.

До завдань експерименту входило:

1) Провести констатуючий експеримент для визначення

початкового рівня сформованості лексичних навичок в дітей експериментальної та контрольної групи;

2) Організувати формуючий експеримент з використанням мультимедійних презентацій;

3) Порівняти результати констатуючого і формуючого експериментів, зробити висновки про ефективність використання мультимедійних презентацій при формуванні міцних лексичних навичок.

Учасниками експерименту були вихованці 6 і 7 групи. Результати експериментів в обох групах заносилися в таблиці і відбивалися в діаграмах.

У період проведення дослідно-експериментальної роботи діти вивчали теми: «Моя сім'я» і «Погода».

Констатуючий експеримент проводився на матеріалі теми «Моя сім'я».

На етапі констатуючого експерименту було потрібно виявити вихідний рівень володіння лексичним матеріалом дітей двох груп. Учасникам експерименту було запропоновано однаковий представлений вище тест на перевірку лексичних навичок.

Якість знань учнів оцінювалася за такими критеріями:

«5» - 0 - 2 помилки;

«4» - 3 - 4 помилки;

«3» - 5 - 9 помилок;

«2» - 10 і більше помилок.

Дані констатуючого експерименту зафіксовані в таблиці №2.1.1. Таблиця №2.1.1 - дані експерименту, що констатує, Група №1

№	Ім'я	Кількість правильних відповідей	Оцінки

1	Яна Б.	21	5
2	Георгій З.	20	5
3	Ліза О.	20	5
4	Марія Ч.	19	4
5	Ангеліна Х.	19	4
6	Олена Щ.	18	4
7	Василь М.	18	4
8	Олена Г.	21	5
9	Катя С.	16	3
10	Поліна П.	13	3

Дані таблиці №2.1.1 відображені в діаграмі 2.1.1.

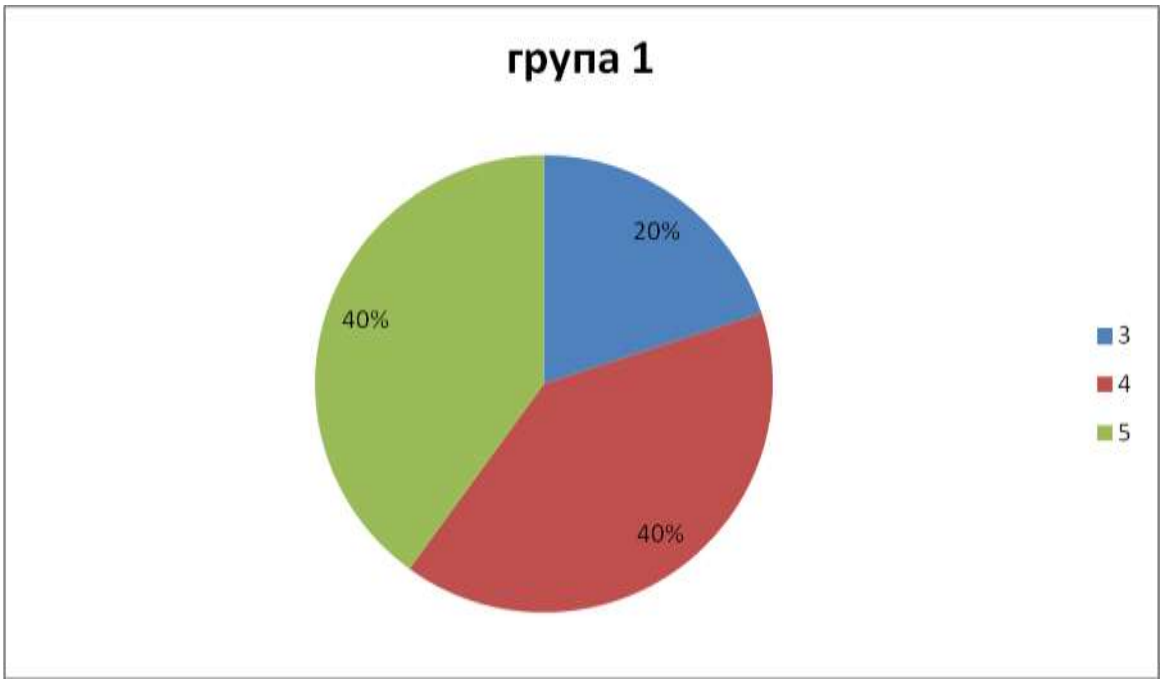

Діаграма 2.1.1 - Дані констатуючого експерименту, Група №1

Аналізуючи результати констатуючого експерименту, проведеного

серед дітей групи №1, можна зробити висновок, що рівень їх володіння лексичними навичками досить високий. «Незадовільних» оцінок немає, кількість дітей, які отримали «5» - 40%; кількість дітей, які отримали «4» - 40%; «3» отримали 20% дітей.

Таблиця 2.1.2. - Дані констатуючого експерименту, Група №2

№	Ім’я	Кількість правильних відповідей	Оцінки
1	Поліна Б.	10	2
2.	Ігор П.	15	3
3.	Даша Г.	19	4
4.	Іван П.	18	4
5.	Павло М.	19	4
6.	Саша М.	20	5
7.	Георгій П.	17	3
8.	Лера О.	22	5
9.	Настя Т.	20	5
10.	Олена П.	12	3

Дані таблиці 2.1.2. відображені в діаграмі 2.1.2.

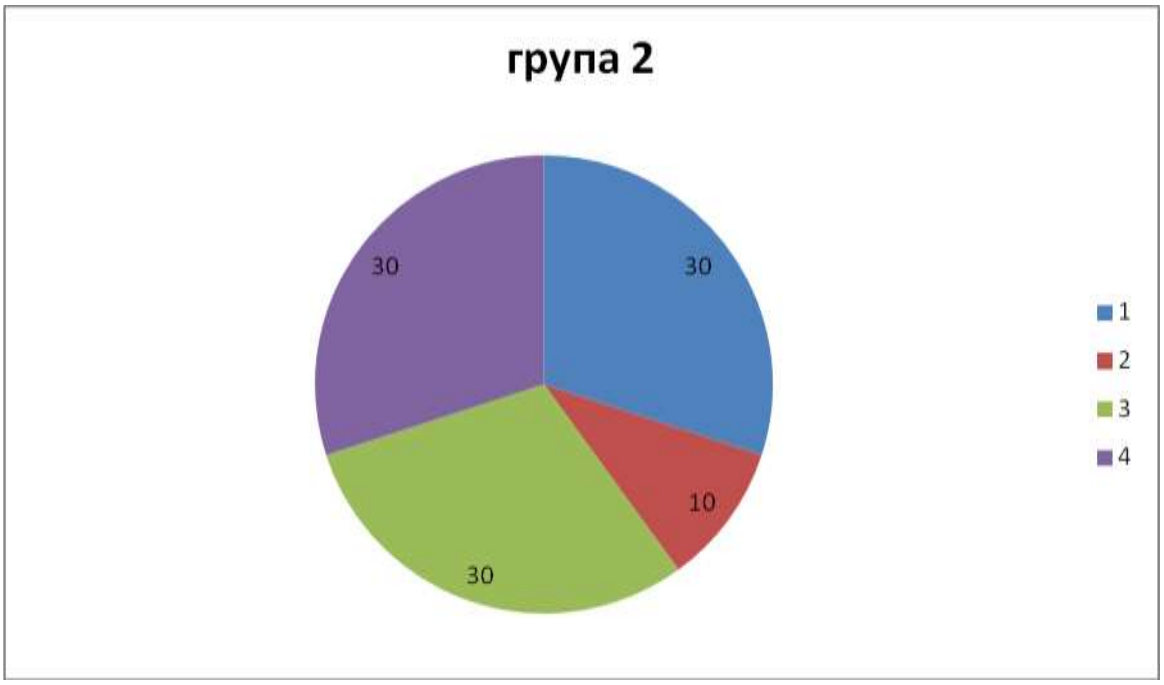

Діаграма 2.1.2 - Дані констатуючого експерименту, Група №2

Згідно з результатами констатуючого експерименту, проведеного в групі №2, «3» отримали 30% дітей; кількість дітей, які отримали «5» - 30%; кількість дітей, які отримали «4» - 30%, «2» - 10%.

Проаналізувавши дані констатуючого експерименту, ми відобразили результати кількісної та якісної успішності в зведеній таблиці 2.1.3.

Таблиця 2.1.3. - Зведена таблиця кількісної та якісної успішності

	Кількісна успішність	Якісна успішність
Група №1	100%	80%
Група №2	90%	60%

Дані зведеної таблиці відображені в порівняльній діаграмі 2.1.3.

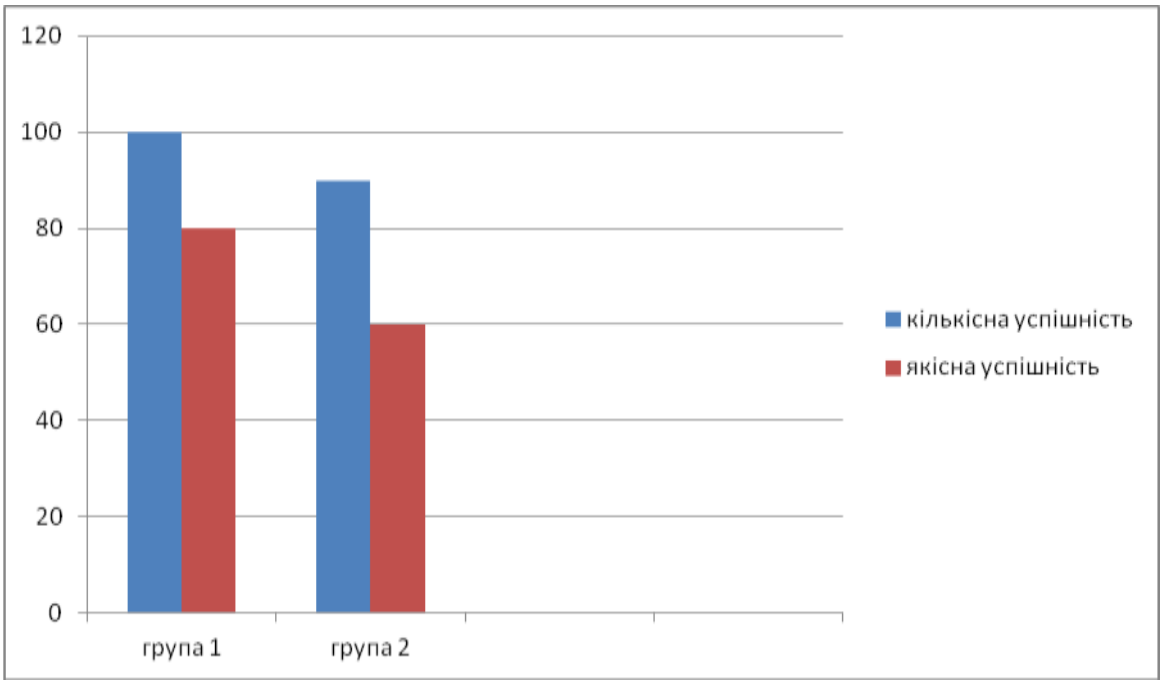

Діаграма 2.1.3 - Порівняльна діаграма кількісної та якісної успішності

З діаграми видно, що кількісна та якісна успішність Групи №1 і Групи №2 відрізняються. Група №2 показала нижчий рівень сформованості лексичних навичок в порівнянні з групою №1.

Згідно з умовами та вимогами експерименту, і з огляду на отримані в результаті констатуючого експерименту, ми віднесли дітей Групи №1 до «контрольної», а учнів Групи №2 – до «Експериментальної».

2.2. Використання мультимедійної презентації для формування і активізації лексичних навичок

Після закінчення констатуючого експерименту нами було проведено формуючий експеримент, в якому брала участь Група №2 експериментальна. На кожному занятті використовувалася мультимедійна презентація з метою активізації та підвищення рівня сформованості лексичних навичок у дітей. Нами були розроблені мультимедійні презентації за темами «Моя сім'я» і «Погода».

Презентації використовувалися на етапах введення та закріплення нових знань, містили в собі підготовчі вправи, спрямовані на засвоєння

форми і значення, мовні вправи на використання лексики в словосполученнях, реченнях і власних висловлюваннях. Нижче ми наведемо приклади використання презентацій в рамках заняття.

Робота над лексичним матеріалом по темі «Моя сім’я» здійснювалася наступним чином:

1. Перед демонстраційний етап.

На даному етапі пред'явлення лексичного матеріалу ми намагалися досягти наступних цілей:

1) Сприяти зняттю мовного бар'єру, встановлення контакту між викладачем у дітьми і створенням робочої обстановки за допомогою навідних запитань і цікавих фактів, а також зацікавити дітей у вивченні нової теми;

2) Підготувати дітей до сприйняття нової інформації;

3) Роз'яснити мету і завдання даного заняття.

2. Демонстраційний етап.

На даному етапі була проведена робота по пред'явленню нового лексичного матеріалу з паралельним коментарем, кожна лексична одиниця пред'являлась окремо, з використанням безперекладного або перекладного методу семантизації.

Розкриття значення лексичних одиниць супроводжувалося використанням ряду картинок, анімації, звукоряду, синонімів, дефініції (визначення) - опису та тлумачення значення слова за допомогою опису його сутності, основних рис і властивостей. Введені лексичні одиниці розглядалися не ізольовано, а контекстуально, в складі пропозиції або тексту (Додаток В, Г).

Після демонстраційний етап.

На даному етапі нами були проведені підготовчі та мовні вправи. На одному з занять дані вправи були запропоновані групі учнів у вигляді «Своєї гри» - інтерактивної системи вправ, яка залучила до роботи всіх

учнів і сприяла створенню атмосфери суперництва. Дана розробка допомогла найбільш ефективно поєднувати різні форми роботи на уроці: індивідуальну, групову та фронтальну.

- Підготовчі вправи - вправи в диференціації та ідентифікації (Додаток Б)

Після демонстраційний етап.

Таблиця 2.2.1. Узагальнюючий експеримент, Група №1 – контрольна

№	Ім’я	Кількість правильних відповідей	Оцінки
1	Яна Б	22	5
2	Георгій З.	19	4
3	Ліза О.	20	5
4	Марія Ч.	19	4
5	Ангеліна Х.	18	4
6	Олена Щ.	18	4
7	Василь М.	19	4
8	Олена Г.	20	5
9	Катя С.	16	3
10	Поліна П.	17	3

Дані таблиці 2.2.1. відображені в діаграмі 2.2.1.

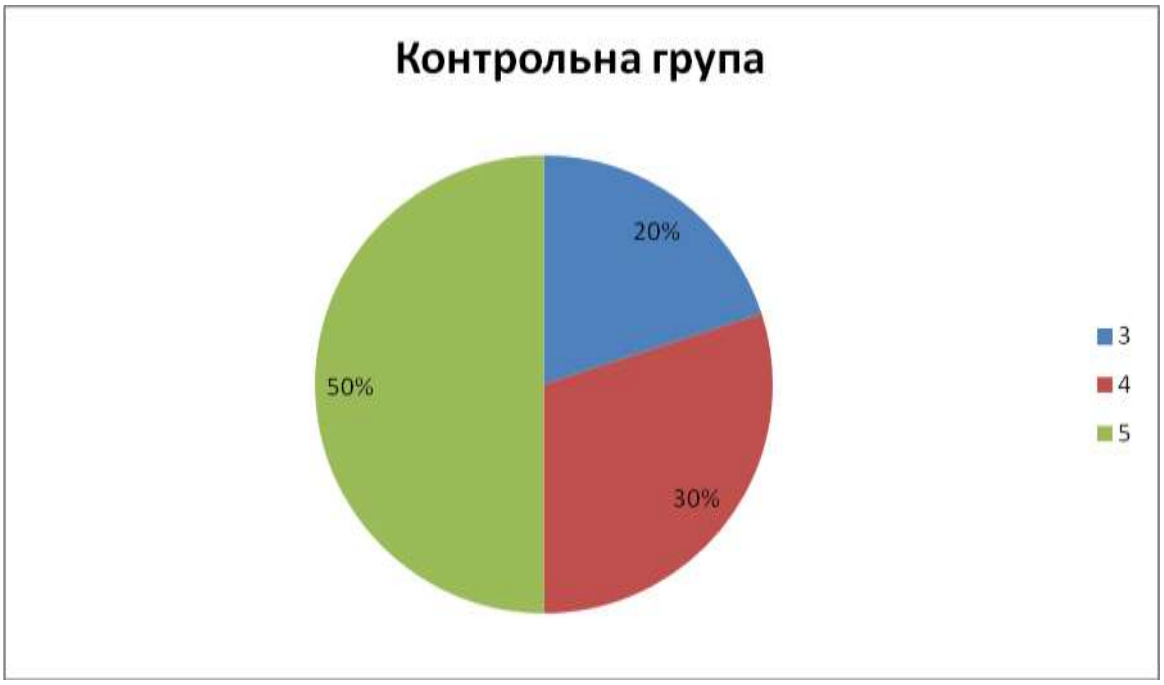

Діаграма 2.2.1 - Узагальнюючий експеримент, Група №1 – контрольна

На стадії узагальнення експерименту нами було проведено тестування сформованості лексичних навичок з вивченої теми «Моя сім'я». Якість знань дітей оцінювалося за тими ж показниками, що і на початку експерименту. Дані узагальнюючого експерименту наведені в діаграмі.

Аналізуючи результати узагальнюючого експерименту, проведеного серед дітей контрольної групи (№1), можна зробити висновок, що рівень їх володіння лексичними навичками залишився досить високим.

«Незадовільних» оцінок немає, кількість дітей, які отримали «5» - 30%; кількість дітей, які отримали «4» - 50%; «3» отримали 20% дітей.

У таблиці 2.2.2. наведено дані узагальнюючого експерименту експериментальної групи №2.

Таблиця 2.2.2. - Узагальнюючий експеримент, Група №2 - експериментальна

№	Ім'я	Кількість правильних	Оцінки

		відповідей	
1.	Поліна Б.	13	3
2.	Ігор П.	15	3
3.	Даша Г.	20	5
4.	Іван П.	18	4
5.	Павло М.	19	4
6.	Саша М.	20	5
7.	Георгій П.	18	4
8.	Лера О.	22	5
9.	Настя Т.	20	5
10.	Олена П.	12	3

Дані таблиці 2.2.2. відображені в діаграмі 2.2.2.

Діаграма 2.2.2. - Узагальнюючий експеримент, Група №2 - експериментальна

Як видно з діаграми, результати експериментальної групи виявилися вищими в порівнянні з результатами констатуючого експерименту. «Незадовільних» оцінок вже немає, оцінку «5» отримали 40% дітей, 30% отримали оцінку «4», інші 30% - «3».

Проаналізувавши дані завершального етапу формуючого експерименту, ми відобразили результати кількісної та якісної успішності в зведеній таблиці 2.2.3.

Таблиця 2.2.3. - Зведена таблиця кількісної та якісної успішності на етапі узагальнюючого експерименту.

	Кількісна успішність	Якісна успішність
Група №1	100%	80%
Група №2	100%	70%

З таблиці видно, що результати в експериментальній Групі №2, при навчанні якій використовувалися мультимедійні технології, виявилися вищими на 10% в порівнянні з результатами констатуючого експерименту, проведеного в цій же експериментальній групі.

Результати проведених тестів доводять, що використання ММП при активізації і формуванні міцних лексичних навичок є ефективним засобом.

Дані проведеного нами дослідження підтверджують висунуту нами гіпотезу про ефективність використання ММП при активізації і формуванні міцних лексичних навичок.

ВИСНОВКИ

У своїй роботі ми розглянули теоретичні основи формування лексичних навичок за допомогою мультимедійної презентації. Нами були розглянуті такі питання як: методична типологія лексики, мета і сутність змісту процесу навчання лексиці, типи вправ для вдосконалення лексичних навичок, психолого-педагогічні особливості дошкільнят, мультимедійна презентація мовного матеріалу як методичний прийом навчання лексики. Також нами була зроблена спроба розробити і провести ряд занять із застосуванням презентацій PowerPoint з цілю формування більш міцних лексичних навичок.

Нами була проведена дослідно-експериментальна робота, в ході якої ми підтвердили вірність висунутої нами гіпотези про те, що використання мультимедійних презентацій сприяє формуванню більш міцних лексичних навичок. Дослідно-експериментальна робота показала, що використання мультимедійної презентації сприяє розвитку вмінь дошкільнят працювати з різними типами інформації і з інформаційними технологіями, а так само розвиває їх логічне мислення. Використання мультимедійних презентацій забезпечує інформаційну та емоційну насиченість заняття, сприяє підвищенню інтересу з боку дошкільнят до предмету, активізує їх творчий потенціал. Мультимедійні презентації дозволяють дошкільнятам взаємодіяти один з одним в змагально-ігровій формі, що в свою чергу є стимулом до придбання нових знань, а також активній роботі на занятті.

Володіння сучасними педагогічними та інформаційними технологіями - важлива передумова до виховання дошкільнят як всебічно розвиненої і підготовленої до життя в сучасному інформаційному суспільстві особистості.

У даний час більшість дошкільних закладів мають достатню матеріально-технічну базу для того, щоб робота з використанням мультимедійних та інших технологій велася систематично і цілеспрямовано. Ринок навчальної продукції постійно поповнюється новими сучасними технічними розробками (аудіо- та відео-ресурсами, ігровими комп'ютерними програмами), вміле застосування яких допомагає зробити процес навчання, зокрема на лексичному матеріалі, цікавішим й ефективнішим.

Проведена нами робота доводить те, що маючи певний набір технічних умов (в нашому випадку це можливість використання мультимедійної презентації), а також навчаючи творчо, вихователь у своїй практиці може навіть за порівняно короткий проміжок часу сформувати в дошкільнят більш міцні лексичні навички.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безручко В.Т. Презентації Power Point [текст]. Х.: *Фінанси і статистика*. 2005. 14с.

2. Богуш А.М. Методика навчання дітей української мови в дошкільному закладі [Текст] : практикум: Навч.посібник для студ.пед.ін-тів та учнів педучилищ. К. : Вища школа, 1994. 157 с. **ISBN** 5-11-004248-9

3. Божович Л.І. Проблеми формування особистості: вибрані психологічні праці [Текст]. К. 2011. 235с.

4. Гальскова Н.Д. Сучасна методика навчання: Посібник для вчителя [Текст]. К. 2003. 192с.

5. Гальскова Н.Д., Гез Н.І. Теорія навчання іноземних мов: *Лінгводидактика і методик*а [Текст]. К. 2004. 42с.

6. Горчев А. Ю. Об'єкти, рівні й прийоми контролю [текст*]*. *Іноземні мови в школі*. 1984. № 6. С. 68-72.

7. Жинкин Н.І. Деякі питання застосування теорії інформації до психології [Текст]. *Питання мовознавства*. 1998. № 3. С. 30-34.

8. Захарова О.В. Вдосконалюємо лексичні навички [текст]. *Комунікативна методика*. 2004. №2. С. 2-5.

9. Кабінет української мови [Текст] / За редакцією Є.С. Полат. К. 2003. 208с.

10. Каспарова М.Г. Психологічні основи володіння лексикою іноземної мови [Текст]. *Оптимізація навчання іншомовної лексики та граматики*. 2007. 6-11с.

11. Китайгородська, Г.А. Методичні засади інтенсивного навчання іноземним мовам [текст]. М . 1986. 176с.

12. Клементьєва Т.Б. Enjoy Teaching English: Методичний посібник для вчителів [Текст]. Донецьк. 2003. 256с.

13. Кліментенко А.Д. Навчання лексиці в дитячому садочку [Текст]. *Іноземні мови в школі*. 2005. №6. С.18-27.

14. Конишев А.В. Контроль результатів навчання мови [Текст]. Житомир. 2004. 144с.

15. Кривобокова І.Я., Лотарева Т.В. Особливості комунікативно-розвиваючої технології навчання мови, розвитку мови і мовного спілкування дітей дошкільного віку [текст]. *Іноземні мови в школі*. 2000. №2. С.53-55.

16. Кудрявцева Л.В. Використання телекомунікаційних проектів для формування іншомовної соціокультурної компетенції в дошкільнят. К. 2006. 35с.

17. Леонтьєв А.А. Мова і мовна діяльність в загальній та педагогічній психології [Текст]. Москва. 2008. 309с.

18. Марчано Н.Б. Про деякі прийоми підвищення ефективності вивчення лексики [текст]. *Іноземні мови в школі*. 2004. №5. С. 6-8.

19. Маслико Е.А., Бабинская П.К., Будько А.Ф., Петрова С.І. Настільна книга викладача іноземної мови [Текст]. Мінськ. Вища школа. 2003. 522с.

20. Основи методики викладання іноземних мов [Текст] / За ред. В.А. Бухбіндер, В. Штрауса. К . Вища школа, 1986. 162с.

21. Пасів Є.І. Комунікативний метод навчання іншомовного говоріння: навч. посібник [текст]. М . 1985. 223с.

22. Пихова Є.К. Поради щодо створення презентацій з української мови [Текст]. К. 2007. 41с.

23. Пукіна Т. В. Портфель кафедри іноземних мов. [Текст]. *Учитель*. 2008 143 с.

24. Пушкарьова Е. В. Ефективність використання презентацій PowerPoint в викладанні [електронний ресурс]. Режим доступу: http://pedsovet.org/component/option, com_mtree/task,viewlink/link_id,4317/

Itemid, 88 /, 2015 року, вільний доступ

25. Соловова Є.М. Методика навчання іноземних мов: Базовий курс лекцій [Текст]. М. 2002. 239с.

26. Форум вчителів англійської мови [електронний ресурс] / Режим доступу до ст .: http://www.englishteachers.ru/testonline?group=school_ex., 2015-го, вільний доступ.

27. Центр Сучасних Методик Викладання. Діалогічна мова. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.dioo.ru/ranneeobuchenie.html/, 2014 року

28. Ястребов Л.І. Класифікація презентацій [текст]. *Питання Інтернет освіти*. 2007. № 33.

29. Ястребов Л.І. Створення мультимедійних презентацій в програмі MSPowerPoint [текст]. *Питання Інтернет освіти*. 2007. №47.

30. Чабан О.В. Авторські школи як середовище реалізації інноваційного освітнього потенціалу // https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4341/3838.

31. Чабан О.В., Садова А.О. Застосування мультимедійної презентації мовного матеріалу як методичного прийому в дошкільній освіті // Science, innovations and education: problems and prospects. Proceedings of 3rd International scientific and practical conference CPN Publishing Group. Tokyo, Japan. 2021. Pp. URL: https://sci-conf.com.ua/iii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-13-15-oktyabrya-2021-goda-tokio-yaponiya-arhiv/

ДОДАТОК А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Садова Анастасія Олександрівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

□□вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;

□□принципів та правил академічної доброчесності;

□□нульової толерантності до академічного плагіату;

□□моральних норм та правил етичної поведінки;

□□толерантного ставлення до інших;

□□дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

□□безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;

□□оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;

□□використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

27 вересня 2021_____ 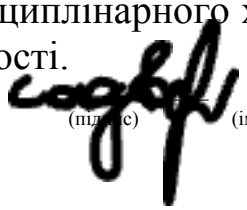 ___Анастасія.
(дата) (підпис) (ім'я, прізвище)

Садова

додаток 1.ppt

додаток 2.pptx

додаток 3.pptx